

Ministarstvo
finansija

Adresa: Ul. Stanka Dragojevića br. 2
81000 Podgorica Crna Gora
www.mif.gov.me

Br: 05-02-430/25-29995/2

Podgorica, 15.09.2025. godine

Za: MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA, Vaka Đurovića b.b, Podgorica
gospođi, prof. dr Anđeli Jakšić-Stojanović, ministarki

Predmet: Mišljenje na Nacrt programa saradnje sa naučnom dijasporom

Veza: Vaš akt br. 12-633/25-8657/1 od 02.09. 2025. godine

Poštovana gospođo Jakšić-Stojanović,

Povodom *Nacrta programa saradnje sa naučnom dijasporom*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Na tekst Nacrta programa i pripremljeni Izveštaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Dostavljeni Program saradnje usmjerava se na dodjelu bespovratnih sredstava u vidu grantova kojim se podržavaju izvrsni saradnički projekti između licenciranih naučnoistraživačkih ustanova u Crnoj Gori i naučnoj dijaspori.

Ukupna vrijednost Programa saradnje sa naučnom dijasporom iznosi 1,10 mil.€ za period od 2025-2027. godine. Za 2025. godinu potrebna su sredstva u iznosu od 0,52 mil.€, dok je za 2026 procijenjen iznos od 0,58 mil.€.

Navedena sredstva u iznosu od 0,52 mil. € planirana su Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu kod potrošačke jedinice Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (organizaciono kod 40701) na aktivnost Novi programi i konkursi za nauku i istraživanje (programski kod 19 040 001 003) na izdatku 4319 - Ostali transferi institucijama, za predmetne namjene.

Razmatrajući dostavljeni akt, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, nema primjedbi na Nacrt programa saradnje sa naučnom dijasporom, uz napomenu da će sredstva potrebna u 2026. godini biti predmet razmatranja prilikom procesa izrade godišnjeg zakona o budžetu.

Dodatno ukazujemo na član 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kojim se uređuje da ugovorene obaveze moraju biti usklađene sa planiranim i odobrenim sredstvima, kao i da je budžetski izvršilac odgovoran za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici.

S poštovanjem,

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA

P R E D L O G

PROGRAM
saradnje sa naučnom
dijasporom
2025

Septembar 2025. godine

UVOD

Osnov za donošenje Programa

Vlada Crne Gore početkom jula 2024. godine usvojila je *Strategiju naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore 2024-2028 sa Akcionom planom za period 2024-2025. godine*¹, koja predstavlja najznačajniji sektorski strateški dokument za oblast nauke i istraživanja.

Strategija utvrđuje tri strateška cilja, od kojih se drugi strateški cilj odnosi na *Jačanje ljudskih resursa i institucionalnih kapaciteta u oblasti nauke i istraživanja*. Radi postizanja ovog strateškog cilja prepoznat je, između ostalog, i *Operativni cilj 2.1: Podrška angažovanju mladih istraživača i istraživačica*, a u okviru njega *Aktivnost 2.1.4 Priprema Programa za saradnju s naučnom dijasporom*. Glavni cilj ove aktivnosti je jačanje povezanosti sa naučnom dijasporom koje će omogućiti kvalitetnija istraživanja i povezivanje sa međunarodnim partnerima i podstaći dijasporu da se aktivnije uključi u istraživanja u Crnoj Gori.

Uz obavezne partnere sa naučnoistraživačkih ustanova iz inostranstva, u okviru ovog programa moguće je ostvariti i partnerstvo sa naučnoistraživačkim ustanovama i privrednim sektorom u Crnoj Gori, sa ciljem stvaranja novih komercijalnih znanja.

Strategija je utvrdila i *prioritete naučnoistraživačke djelatnosti*, i to:

- Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane;
- Energija i održiva životna sredina;
- Održivi i zdravstveni turizam;
- Nauka, obrazovanje i kultura;
- Medicina i zdravlje;
- Socio-politički i socio-ekonomski izazovi crnogorskog društva;
- Novi materijali, tehnologije, proizvodi i servisi;
- Upravljanje rizicima od prirodnih nepogoda;
- Informaciono-komunikacione tehnologije.

Programom rada Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija za 2025. godinu² Oblast nauke i inovacija, 3. Ostale aktivnosti, za III/IV kvartal 2025. godine utvrđena je realizacija Programa/ Konkursa za podršku saradnje sa naučnom dijasporom.

U dijelu zakonskog okvira za oblast naučnoistraživačke djelatnosti, osnov za donošenje Programa istraživačkih grantova za podsticanje izvrsnosti utvrđen je u *Zakonu o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službeni list Crne Gore“, br. 51/25)*³, kako slijedi:

- Član 11 utvrđuje da se sredstva iz budžeta države opredijeljena za finansiranje, odnosno sufinansiranje naučnoistraživačke djelatnosti raspodjeljuju na osnovu javnog konkursa koji raspisuje Ministarstvo.
- Članom 43 propisano je da se naučnoistraživačka djelatnost može finansirati, odnosno sufinansirati iz budžeta države, jedinica lokalne samouprave, sredstava naučnoistraživačkih ustanova, donacija i drugih izvora u skladu sa

¹ <https://www.gov.me/clanak/strategija-naucnoistrazivacke-djelatnosti-2024-2028>

² <https://www.gov.me/dokumenta/c72856e6-27ca-47d4-91d0-7a5afc296971>

³ <https://www.sluzbenilist.me/propisi/2730B46C-EC20-4151-A2D9-890889700B9A>

1. OSNOVNE INFORMACIJE O PROGRAMU NAUČNE SARADNJE

I Predmet i ciljevi Programa

Program saradnje sa naučnom dijasporom usmjeren je na dodjelu bespovratnih sredstava u vidu grantova kojima se podržavaju izvrsni saradnički projekti između licenciranih naučnoistraživačkih ustanova u Crnoj Gori, naučne dijaspore, pripadajućih institucija u inostranstvu, kao i drugih međunarodnih i domaćih partnera. Time naastojimo da omogućimo efikasan transfer znanja, metodologija, tehnologija i inovacija u naučnoistraživačku i inovativnu zajednicu Crne Gore, uz jačanje međunarodne saradnje i povezivanje crnogorskih naučnika/naučnica i inovatora/inovatorke sa globalnim mrežama nauke i inovacija.

Dugoročno, ciljevi Programa, čija se realizacija očekuje pet godina nakon završetka projekata su sljedeći:

- Jačanje kapaciteta licenciranih naučnoistraživačkih ustanova za sprovođenje vrhunskih istraživanja transferom znanja, metodologija, tehnologija sa prestižnih institucija u inostranstvu;
- Razvoj karijere doktorskih i postdoktorskih istraživača/istraživačica;
- Unapređenje međunarodne saradnje kroz povećanje broja zajedničkih istraživačkih projekata i veća vidljivost crnogorskih naučnoistraživačkih ustanova;
- Kreiranje kvalitetnih projekata spremnih za dalji razvoj i komercijalizaciju;
- Unapređenje kapaciteta za apsorpciju sredstava iz EU fondova.

Rezultati koji se očekuju odmah nakon završetka sprovođenja projekata su sljedeći:

- Veći broj zaposlenih angažovanih na poslovima istraživanja i razvoja;
- Jačanje znanja i vještina potrebnih za aktivnosti istraživanja i razvoja;
- Unapređenje pristupa i optimalnog korišćenja naučnoistraživačke opreme;
- Unapređenje i proširenje aktivnosti međunarodne mobilnosti;
- Povećane saradničke istraživačke aktivnosti između domaćih i inostranih naučnoistraživačkih ustanova.

II Prioritetne oblasti istraživanja

Program se oslanja na prioritete naučnoistraživačke djelatnosti utvrđene Strategijom naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore 2024-2028, a to su:

1. Održiva poljoprivreda i lanac vrijednosti hrane;
2. Energija i održiva životna sredina;
3. Održivi i zdravstveni turizam;
4. Nauka, obrazovanje i kultura;
5. Medicina i zdravlje;
6. Socio-politički i socio-ekonomski izazovi crnogorskog društva;
7. Novi materijali, tehnologije, proizvodi i servisi;
8. Upravljanje rizicima od prirodnih nepogoda; i
9. Informaciono-komunikacione tehnologije.

- mora biti upisano u Centralni registar privrednih subjekata Crne Gore;
- mora imati sjedište na teritoriji Crne Gore;
- mora ispuniti sve obaveze redovnog plaćanja poreza i doprinosa;
- ne smije biti u pred-stečajnom, stečajnom i postupku likvidacije, da nisu obustavili redovnu poslovnu aktivnost i sl., u skladu sa nacionalnim propisima; i
- ne smije biti preduzeće u teškoćama prema finansijskim iskazima za prethodnu godinu (2024).

IV2 Obavezan partner

Podnosilac prijave u obavezi je da projekat sprovodi u saradnji sa partnerskom institucijom van Crne Gore na kojoj je zaposlen/a ili angažovan/a naučnik/naučnica iz dijaspore.

Partnerske institucije sa sjedištem van Crne Gore mogu biti univerziteti, istraživački instituti, ili virtuelni kolaborativni subjekti usmjereni na istraživanje, bez obzira na njihov pravni status (organizacija na osnovu javnog ili privatnog prava), kao i privredna društva koja u svojoj djelatnosti imaju istraživanje i razvoj.

Naučnu dijasporu Crne Gore čine fizička lica koja žive i rade u inostranstvu i pripadaju jednoj od sljedećih kategorija:

- lica koja su rođena, školovala se ili radila u Crnoj Gori, a trenutno obavljaju naučnoistraživačku djelatnost u inostranstvu;
- državljani/državljanke Crne Gore koji/e privremeno ili trajno borave u inostranstvu i obavljaju naučnoistraživačku djelatnost;
- lica crnogorskog porijekla, bez obzira na državljanstvo, koja njeguju porodične, kulturne ili profesionalne veze sa Crnom Gorom, a trenutno obavljaju naučnoistraživačku djelatnost u inostranstvu.

Pripadnost naučnoj dijaspori Crne Gore dokazuje se odgovarajućom dokumentacijom, kao što su izvodi iz matičnih knjiga rođenih, uvjerenja o školovanju ili zaposlenju u Crnoj Gori, dokaz o crnogorskom državljanstvu ili porijeklu, dokumentacija o angažmanu u inostranstvu, ili drugi relevantni dokazi koje utvrđuje Ministarstvo kroz Konkurs.

Na konkurs se prijavljuje rukovodilac projekta iz Crne Gore, dok je obavezno partnerstvo sa najmanje jednim/jednom naučnikom/naučnicom iz dijaspore, koji u okviru projekta ima ulogu koordinatora iz dijaspore.

IV3 Ostali partneri

Podnosilac prijave može imati i druge partnere na projektu koji mogu biti:

- a. druge naučnoistraživačke ustanove iz Crne Gore ili inostranstva ili
- b. privredna društva sa sjedištem u Crnoj Gori.

Prihvatljivi partneri iz tačke IV3, ako su naučnoistraživačke ustanove iz Crne Gore, moraju biti licencirane u skladu sa *Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti*

medicinske, poljoprivredne, društvene i humanističke nauke. Ova raspodjela ima za cilj da osigura uravnotežen razvoj svih oblasti nauka, u skladu sa strateškim opredjeljenjima Crne Gore i prioritetima utvrđenim Strategijom naučnoistraživačke djelatnosti 2024–2028.

Prilikom formiranja konačne rang liste, sredstva će se dodjeljivati projektima u svim oblastima nauka, pod sljedećim uslovima:

- finansiranje se odobrava samo projektima koji su ostvarili minimalnu konačnu ocjenu utvrđenu Programom;
- u svakoj oblasti nauka biće finansiran najmanje jedan projekat, ukoliko ostvari minimalnu konačnu ocjenu utvrđenu Programom;
- ukoliko u pojedinoj oblasti nema prijava koje zadovoljavaju minimalne kriterijume kvaliteta, sredstva opredijeljena za tu oblast biće preraspodijeljena na projekte iz drugih oblasti, prema redoslijedu na rang listi.

V1 Sufinansiranje od strane Podnosioca prijave/partnera

Podnosilac prijave se obavezuje da iz sopstvenih sredstava, sredstava partnerskih institucija ili eksternim finansiranjem (sve što ne predstavlja sredstva javnog nacionalnog i međunarodnog finansiranja) obezbijedi sredstva sufinansiranja.

Program utvrđuje sufinansiranje od strane Ministarstva do 90% ukupne vrijednosti projekta (do 120.000,00 €), a Podnosilac prijave se obavezuje da će obezbijediti najmanje 10% sredstava sufinansiranja od ukupne vrijednosti projekta iz sopstvenih sredstava/sredstava partnerskih institucija/eksternim finansiranjem.

Sufinansiranje projekta mora biti obezbijeđeno isključivo u novcu, te može biti obezbijeđeno od strane više institucija (podnosilac prijave, partneri na projektu, donatori i sl.).

Sredstva sufinansiranja mogu se koristiti samo za prihvatljive troškove iz ovog Programa, a koji su neophodni za sprovođenje i postizanje ciljeva projekta.

V2 Dvostruko finansiranje

Načelo zabrane dvostrukog finansiranja podrazumijeva da treba izbjegavati dvostruko finansiranje istih troškova iz državnog budžeta, programa Evropske unije, međunarodnih izvora, te drugih davalaca državne pomoći.

Podnosioci prijave ne smiju tražiti niti biti korisnici sredstava iz državnog budžeta, programa Evropske unije, međunarodnih izvora, te drugih davalaca državne pomoći za troškove koji će im biti nadoknađeni u okviru prijavljenog projekta i za sufinansiranje odobrenog projekta.

VI Broj prijave po Podnosiocu prijave

Podnosilac prijave može podnijeti više projektnih predloga, uz napomenu da se pojedinačnom korisniku bespovratnih sredstava ne smiju dva puta finansirati isti troškovi iz državnog budžeta, programa Unije i međunarodnih izvora.

oprema zaista neophodna za sprovođenje projekta i mora obrazložiti da se bez te opreme projekat ne bi mogao realizovati. Pravo na nabavku opreme u vrijednosti iznad 1.500,00 € ima samo Podnosilac prijave.

Ukupan iznos troškova nabavke opreme ne smije biti veći od 40% ukupne vrijednosti projekta.

- b. **Troškovi korišćenja opreme na drugoj instituciji prema važećem cjenovniku institucije, ako su neophodni za sprovođenje projekta.** Pravo na korišćenje opreme na drugoj instituciji imaju Podnosilac prijave i ostali partneri iz Crne Gore.

Ukupan iznos troškova korišćenja opreme na drugoj instituciji ne smije biti veći od 30% ukupne vrijednosti projekta.

- c. **Troškovi potrošnog materijala za potrebe projekta odnose se na materijale i uređaje čija je jedinična vrijednost manja od 300,00 € bez PDV.** Pravo na nabavku potrošnog materijala imaju Podnosilac prijave, partnerska institucija van Crne Gore koja je obavezan partner i ostali partneri.

Ukupan iznos troškova potrošnog materijala ne smije biti veći od 25% ukupne vrijednosti projekta.

- d. **Troškovi istraživačkog osoblja odnose se na novozaposlene koji će raditi na realizaciji projekta, kao i na dopunski rad/honorare zaposlenih.** Pravo na troškove istraživačkog osoblja ima samo Podnosilac prijave. Pokriva se trošak za novozaposlene sa kojima će Podnosilac prijave potpisati Ugovor o radu, te se priznaje "Bruto 2", odnosno godišnja zarada, zajedno sa obaveznim socijalnim doprinosima zaposlenih⁹. Za postojeće zaposlene dozvoljava se ugovaranje dopuskog rada/isplata honorara, koji se mogu finansirati u iznosu do najviše 30% od "Bruto 2" plate¹⁰.

Ukupan iznos troškova istraživačkog osoblja ne smije biti veći od 25% ukupne vrijednosti na onim projektima koji ne predviđaju nova zapošljavanja, odnosno ne smije biti veći od 40% ukupne vrijednosti na projektima koji utvrđuju nova zapošljavanja.

- e. **Troškovi kratkoročnih mobilnosti povezanih sa sprovođenjem projekta** koji uključuju dnevnice (isključivo za kratkoročna putovanja), troškove smještaja i troškove prevoza. Pravo na troškove kratkoročnih mobilnosti imaju Podnosilac prijave, partnerska institucija van Crne Gore koja je obavezan partner i ostali partneri.

- f. **Troškovi srednjoročnih mobilnosti povezanih sa sprovođenjem projekta** koji uključuju troškove smještaja, troškove putovanja, troškove zdravstvenog osiguranja, mjesečni iznos za lične troškove koji ne premašuje iznos od 800 eura mjesečno. Pravo na troškove srednjoročne mobilnosti imaju Podnosilac prijave i ostali partneri iz Crne Gore.

⁹ Ostali dodaci na platu, kao što su jubilarne nagrade, regresi i sl. nijesu prihvatljivi za sufinansiranje sredstvima programa

¹⁰ Bruto zarada (Bruto 1), obuhvata neto zaradu, porez na dohodak fizičkih lica i doprinose za obavezno socijalno osiguranje iz zarade koju plaća poslodavac u ime zaposlenog. Međutim, to nisu svi fiskaliteti koje plaća poslodavac, nego postoje još prirez i doprinosi na teret poslodavca, koji kad se dodaju na "Bruto 1", formiraju tzv. "Bruto 2".

- ima zaključen ugovor o radu ili drugi oblik ugovorne saradnje sa ustanovom koja je Podnosilac prijave, najmanje u trajanju predviđenom za realizaciju projekta.

Istraživačke i upravljačke kapacitete Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta procjenjivaće evalutori/evaluatorke u skladu s podacima koji su navedeni u biografiji, a koji se odnose na broj i kvalitet naučnih publikacija, broj i kvalitet projekta u kojima je učestvovao/la u ulozi rukovodioca/rukovoditeljke ili saradnika/saradnice, naučne i istraživačke nagrade, aktivnosti zaštite i korišćenja intelektualne svojine, međunarodne i saradnje sa privrednim sektorom.

Rukovodilac/Rukovoditeljka projekta može biti prijavljen/a u ulozi rukovodioca/rukovoditeljke samo jednog projekta u okviru Programa saradnje sa naučnom dijasporom na istom konkursu.

Uslovi za Koordinatora/Koordinatoriku iz dijaspore:

- stekao/stekla je zvanje doktora nauka prije najmanje 3 godine od datuma isteka roka za prijavljivanje na Konkurs,
- ima zaključen ugovor o radu ili drugi oblik ugovorne saradnje sa ustanovom koja je obavezni partner, najmanje u trajanju predviđenom za realizaciju projekta.

Koordinator/Koordinatorika iz dijaspore može biti prijavljen/a u ulozi Koordinatora/Koordinatorike samo jednog projekta u okviru Programa saradnje sa naučnom dijasporom na istom konkursu.

Minimalni uslovi za člana u projektnom (istraživačkom) timu:

- ima stečeno visoko obrazovanje od najmanje 240 ECTS.

XII Etička pitanja

Ukoliko prijava projekta podrazumijeva neko etičko pitanje, Podnosilac projekta u obavezi je da dostavi odobrenje Etičkog odbora (ukoliko je primjenjivo) i/ili dostavi drugi relevantan dokaz o načinu rješavanja etičkog pitanja.

XIII Sadržaj prijave

Prijava projekta treba da sadrži:

- Potpisan i pečatiran/elektronski potpisan Prijavni obrazac Podnosioca prijave;
- Finansijski plan projekta;
- Biografije (CV) Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta; Koordinatora/Koordinatorike iz dijaspore i ključnih članova projektnog tima (istraživača/istraživačica u istraživačkom timu) – do pet članova/članica;
- Izjava o obezbijeđenom finansijskom učešću u realizaciji projekta iz sopstvenih izvora (Podnosilac prijave i/ili partneri koji daju sredstva sufinansiranja);
- Izjava obaveznog partnera o učešću u projektu i njihovom doprinosu, kojom se potvrđuje prihvatanje svih odgovornosti proisteklih iz i u vezi sa pružanjem podrške predloženom istraživanju, uključujući prihvatanje i podršku saradnicima iz Crne Gore prema predloženom planu;

Administrativni kriterijumi:

- a) Podnijeta je sva tražena dokumentacija iz tačke XIII
- b) Dokumentacija je svojeručno potpisana i pečatirana/elektronski potpisana od strane ovlaštenih lica;
- c) Sadržaj prijave je ispunjen na utvrđenim obrascima, koji čine sastavni dio ovog programa;
- d) Podnosilac prijave mora biti licencirana naučnoistraživačka ustanova u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti (Službeni list Crne Gore, br. 51/25);
- e) Podnosilac prijave mora zadovoljavati definiciju „organizacije za istraživanje i širenje znanja“ u skladu sa EU Okvirom za državnu pomoć za istraživanje i razvoj i inovacije (2022/C 414/01), poglavlje 1.3., tačka 16. (ff), odnosno Uredbom Komisije (EU) br. 651/2014, član 2, tačka 83 i/ili mora biti upisan u Centralni registar privrednih subjekata Crne Gore;
- f) Partneri iz Crne Gore koji su istraživačke organizacije moraju biti licencirane naučnoistraživačke ustanove u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti (Službeni list Crne Gore, br. 51/25), te moraju zadovoljavati definiciju „organizacije za istraživanje i širenje znanja“ u skladu sa EU Okvirom za državnu pomoć za istraživanje i razvoj i inovacije (2022/C 414/01), poglavlje 1.3., tačka 16. (ff), odnosno Uredbom Komisije (EU) br. 651/2014, član 2, tačka 83 ili moraju biti upisani u Centralni registar privrednih subjekata Crne Gore;
- g) Ekonomske djelatnosti, koje se sastoje od ponude proizvoda ili usluga na određenom tržištu, Podnosioca prijave i partnera iz Crne Gore koji zadovoljavaju definiciju „organizacije za istraživanje i širenje znanja“ ne premašuju 20% ukupnih godišnjih kapaciteta istraživačke organizacije;
- h) Podnosilac prijave ili partneri koji su preduzeća upisani su u Centralni registar privrednih subjekata Crne Gore, ispunili su sve obaveze redovnog plaćanja poreza i doprinosa; nisu u pred-stečajnom postupku, stečajnom postupku, postupku likvidacije, nisu obustavili redovnu poslovnu aktivnost i sl., u skladu s nacionalnim propisima, nisu preduzetnici u teškoćama prema finansijskim iskazima za prethodnu godinu (2024);
- i) Prijava je predata na način i u roku navedenom u Konkursu;
- j) Prema Finansijskom planu iznos bespovratnih sredstava tražen od Ministarstva nije manji od 90.000,00 € i nije veći od 120.000,00 €;
- k) Trajanje projekta je dvije (2) godine.
- l) Projekat je u skladu s prioritetima naučnoistraživačke djelatnosti navedenim u Strategiji naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore 2024-2028 sa Akcionom planom za period 2024-2025. godine.

Prijave koje su zadovoljile administrativne kriterijume ulaze u postupak evaluacije u odnosu na kriterijume za ocjenu.

XIV3 Evaluacija prijava projekata u odnosu na kriterijume za ocjenu

Nakon uvida u prijave projekata, svaku prijavu razmatraće tri evaluatora/evaluatorke koji su međunarodni eksperti/ekspertkinje iz oblasti istraživanja kojoj projekat pripada.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija će, uz dokumentaciju za Konkurs, pripremiti i Izjavu o sukobu interesa za evaluatore/evaluatorke, kao i Proceduru o sprovođenju postupka ocjenjivanja projekata (evaluacije). Takođe, Ministarstvo će raspisati

1.3. Izvodljivost predloženog istraživanja

Procjenjuje se je li predloženo istraživanje izvodljivo u smislu predloženih istraživačkih metoda, plana rada, finansijskog plana, sastava istraživačke grupe i može li se ostvariti u predloženom vremenskom periodu.

- 1) Predloženo istraživanje je izvodljivo u potpunosti;
- 2) Predloženo istraživanje je izvodljivo, ali postoji segment predloženog istraživanja čija je izvodljivost upitna;
- 3) Dio predloženog istraživanja je izvodljiv, dok je u više segmenata izvodljivost upitna;
- 4) Predloženo istraživanje nije izvodljivo; i
- 5) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

2. Istraživački i upravljački kvaliteti Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta; Koordinatora/Koordinatorke iz dijaspore i projektnog (istraživačkog) tima, uzimajući u obzir 3 navedena potkriterijuma

2.1 Istraživački kvaliteti Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta

Procjenjuju se dosadašnji istraživački uspjesi Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta na osnovu kvaliteta i broja naučnih publikacija, kvaliteta i broja projekata u kojima je Rukovodilac/Rukovoditeljka projekta učestvovao/la kao rukovodilac/rukovoditeljka ili saradnik/saradnica, naučnih i istraživačkih nagrada, aktivnosti zaštite i korišćenja intelektualne svojine, međunarodne i saradnje sa poslovnim sektorom.

- 1) Rukovodilac/Rukovoditeljka projekta je u dosadašnjoj karijeri postigao/la značajne istraživačke uspjehe;
- 2) Rukovodilac/Rukovoditeljka projekta je u dosadašnjoj karijeri postigao/la vrlo dobre istraživačke uspjehe;
- 3) Rukovodilac/Rukovoditeljka projekta je u dosadašnjoj karijeri postigao/la određene istraživačke uspjehe;
- 4) Rukovodilac/Rukovoditeljka projekta je u dosadašnjoj karijeri postigao/la minimalne istraživačke uspjehe; i
- 5) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

2.2 Upravljački kvaliteti Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta

Procjenjuju se upravljački kvaliteti Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta na osnovu iskustva u mentorstvu postdiplomskih studenata/studentkinja i učešća u istraživačkim projektima u svojstvu rukovodioca/rukovoditeljke ili saradnika/saradnice.

- 1) Dosadašnja postignuća ukazuju na odlične upravljačke kvalitete Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta;
- 2) Dosadašnja postignuća ukazuju na vrlo dobre upravljačke kvalitete Rukovodioca/Rukovoditeljke projekta;

ili tehnologija, te unapređenje istraživačke infrastrukture u smislu modernizacije opreme, uvođenja novih platformi i alata, te mentorstvo i obuku istraživača/istraživačica za rad sa naprednom opremom i tehnologijama.

- 1) Predloženo istraživanje omogućuje izuzetan i sistematičan transfer barem jedne, a često više komponenti: znanja, vještina i tehnologija; razvoj novih metoda, protokola i/ili tehnologija; i/ili značajno unapređenje istraživačke infrastrukture.
- 2) Predloženo istraživanje omogućuje značajan transfer barem jedne komponente: znanja, vještina i/ili tehnologija; razvoj novih metoda, protokola i/ili tehnologija; i/ili unapređenje istraživačke infrastrukture.
- 3) Predloženo istraživanje omogućuje djelimičan transfer barem jedne komponente: znanja, vještina i/ili tehnologija; razvoj novih metoda, protokola i/ili tehnologija; i/ili manja unapređenja u istraživačkoj infrastrukturi.
- 4) Predloženo istraživanje omogućuje minimalan transfer barem jedne komponente: znanja, vještina i/ili tehnologija; razvoj metoda, protokola i/ili tehnologija; i/ili ograničena unapređenja istraživačke infrastrukture.
- 5) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

3.2 Potencijal predloženog istraživanja za razvoj karijere istraživača/istraživačica na doktorskom i postdoktorskom nivou

Procjenjuje se potencijal predloženog istraživanja da doprinese razvoju karijere mladih istraživača/istraživačica, uključujući doktorande/doktorantkinje i postdoktorske istraživače/istraživačice, kroz sticanje novih znanja i vještina, relevantno međunarodno iskustvo i razvoj inovacija. Poseban naglasak stavlja se na uključivanje naučnika/naučnica iz dijaspore kao mentora, čime se omogućava prenos znanja i dodatna međunarodna povezanost.

- 1) Predloženo istraživanje značajno doprinosi razvoju karijere istraživača/istraživačica na doktorskom i postdoktorskom nivou.
- 2) Predloženo istraživanje u velikoj mjeri doprinosi razvoju karijere istraživača/istraživačica na doktorskom i postdoktorskom nivou.
- 3) Predloženo istraživanje doprinosi razvoju karijere istraživača/istraživačica na doktorskom i postdoktorskom nivou u određenoj mjeri.
- 4) Predloženo istraživanje nema značajan potencijal za razvoj karijere istraživača/istraživačica na doktorskom i postdoktorskom nivou.
- 5) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

4. Potencijal održivosti predloženog istraživanja, uzimajući u obzir 2 navedena potkriterijuma

4.1. Potencijal predloženog istraživanja za ostvarivanje vrhunskih naučnih rezultata i osiguranja dalje održivosti istraživanja putem finansiranja iz konkurentnih izvora finansiranja

Procjenjuje se koliko se u okviru predloženog istraživanja mogu postići vrhunski naučni rezultati, međunarodna saradnja, steći nova znanja i vještine koji će doprinijeti

- 5) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

5.2. Efikasnost i održivost finansijskog plana

Procjenjuje se potencijal finansijskog plana da obezbijedi efikasno korišćenje sredstava i doprinese dugoročnoj održivosti istraživačkih rezultata. Poseban naglasak stavlja se na planove sufinansiranja, raznovrsnost izvora finansiranja, ekonomičnost troškova, te mogućnost nastavka istraživanja nakon isteka finansiranja kroz uključivanje drugih izvora.

- 1) Finansijski plan je efikasan, obezbjeđuje maksimalnu vrijednost za uložena sredstva i jasno predviđa održivost i nakon završetka projekta.
- 2) Finansijski plan je vrlo dobar, predviđa efikasno korišćenje sredstava i djelimično osigurava održivost istraživanja.
- 3) Finansijski plan je umjereno efikasan; održivost istraživanja nakon završetka finansiranja nije dovoljno razrađena.
- 4) Finansijski plan nije efikasan i ne predviđa održivost istraživanja nakon završetka projekta.
- 5) U dostupnoj dokumentaciji nije pruženo dovoljno informacija za kvalitetnu procjenu ovog kriterijuma.

Evaluatori/evaluatorke ocjenjuju pojedinačne potkriterijume koji sačinjavaju svaki kriterijum za ocjenu, a svaki potkriterijum ocjenjuju na skali od pet brojeva – od 1 do 5. Ocjena za svaki kriterijum izračunava se kao srednja vrijednost ocjena pojedinačnih potkriterijuma.

Ocjene evaluatora/evaluatorki za svaki kriterijum za ocjenu su jednako vrijedne, pa se stoga računa srednja vrijednost. Od evaluatora/evaluatorki se zahtijeva da uz svaku ocjenu dodaju i komentar u obliku koji će svojom formulacijom podnosiocima prijave dati jasnu povratnu informaciju.

Konačna ocjena (K) formira se na osnovu sljedeće formule:

$$K = 0,20I + 0,20II + 0,20III + 0,20IV + 0,20V$$

gdje su I, II, III, IV i V srednje ocjene od strane tri evaluatora/evaluatorke za odgovarajući kriterijum, te je **K** konačna ocjena prijave projekta. Konačna ocjena obračunava se zaokruživanjem na dvije decimale.

Da bi prijava projekta bila sufinansirana **mora imati konačnu ocjenu (K) najmanje 4,00.**

XIV4 Prihvatanje/odbijanje projekta za sufinansiranje

Na osnovu konačne ocjene (K) prijavljenih projekata formira se konačna rang lista. Podnosiocima prijave će kontaktirati službenici Ministarstva po redoslijedu rang liste i u skladu sa raspoloživim budžetom, nakon čega se usaglašavaju uslovi sprovođenja projekta. Navedeni podnosioci prijave biće dužni da dostave dodatnu dokumentaciju:

1. Dokumentacija koja se odnosi na obračun zarade/honorara:
 - 1.1. Za novozaposlene dostaviti predlog ugovora (nepotpisan), kao i dokument na osnovu koga je određena plata;

Po završetku realizacije projekta u okviru Programa, Korisnik dostavlja Ministarstvu Završni izvještaj o realizaciji programa, sa Finansijskim izvještajem, na obrascu koji će propisati Ministarstvo.

Procedura ocjene Godišnjeg i Završnog izvještaja o realizaciji projekta, zajedno sa Finansijskim planom, biće detaljno utvrđena u Ugovoru i Smjernicama za praćenje programa.

Ministarstvo vrši monitoring realizacije projekta u okviru Programa, koji uključuje provjeru stepena realizacije aktivnosti utvrđenih u prihvaćenoj prijavi projekta, provjeru realizacije Finansijskog plana, kao i diseminaciju rezultata i promociju projektnih aktivnosti.

3. NAČIN IZVJEŠTAVANJA I EVALUACIJA PROGRAMA

Ministarstvo će na godišnjem nivou pripremati izvještaj o realizaciji Programa saradnje sa naučnom dijasporom, koji će činiti sastavni dio godišnjeg Izvještaja o radu Ministarstva, koji usvaja Vlada Crne Gore. Nakon završetka realizacije Programa, Ministarstvo će realizovati eksternu evaluaciju Programa, a finansijska sredstva za potrebe evaluacije biće obezbijeđena iz nacionalnog budžeta i biće blagovremeno planirana u budžetu za godinu u kojoj bude prispjela obaveza iste.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

MINISTARSTVO PROSVJETE, NAUKE I INOVACIJA

NAZIV PROPISA

PROGRAM SARADNJE SA NAUČNOM DIJASPOROM 2025

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Vlada Crne Gore u julu 2024. godine usvojila je Strategiju naučnoistraživačke djelatnosti Crne Gore 2024-2028 sa Akcionom planom za period 2024-2025. godine, koja predstavlja najznačajniji sektorski strateški dokument za oblast nauke i istraživanja. Strategija utvrđuje tri strateška cilja, od kojih se drugi strateški cilj odnosi na Jačanje ljudskih resursa i institucionalnih kapaciteta u oblasti nauke i istraživanja. Radi postizanja ovog strateškog cilja prepoznat je, između ostalog, i Operativni cilj 2.1: Podrška angažovanju mladih istraživača i istraživačica, a u okviru njega Aktivnost 2.1.4 Priprema Programa za saradnju s naučnom dijasporom.

Glavni cilj ove aktivnosti je jačanje povezanosti sa naučnom dijasporom koje će omogućiti kvalitetnija istraživanja i povezivanje sa međunarodnim partnerima i podstaći dijasporu da se aktivnije uključi u istraživanja u Crnoj Gori.

Nedovoljna povezanost crnogorske naučne zajednice sa istraživačima u dijaspori; ograničen transfer znanja, tehnologija i metodologija sa međunarodnih institucija; nedostatak sistemskih mehanizama za uključivanje dijaspore u domaća istraživanja.

Odliv talenata; nedostatak institucionalnih programa za povezivanje dijaspore; nedovoljni finansijski instrumenti za zajedničke projekte; slaba međunarodna vidljivost domaćih ustanova.

Oslabljeni istraživački kapaciteti Crne Gore; manja konkurentnost za EU fondove; ograničene mogućnosti za inovacije i komercijalnu primjenu rezultata.

Dalji odlazak talenata u inostranstvo, smanjena međunarodna konkurentnost, slabija integracija u Evropski istraživački prostor, propuštene mogućnosti transfera tehnologija i znanja.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Jačanje kapaciteta licenciranih naučnoistraživačkih ustanova kroz transfer znanja i metodologija sa međunarodnih institucija.

Razvoj karijere mladih istraživača.

Unapređenje međunarodne saradnje kroz zajedničke projekte i veću vidljivost crnogorskih ustanova.

Kreiranje projekata sa potencijalom komercijalizacije i jačanje saradnje sa privredom.

Program je u skladu sa Strategijom naučnoistraživačke djelatnosti 2024–2028 (operativni cilj 2.1.4), Programom rada Ministarstva i Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Opcija 1 – Status quo: nastavak bez Programa → ostaje slab kontakt sa dijasporom, gubitak istraživačkog potencijala.

Opcija 2 – Donošenje Programa: omogućava strukturisano uključivanje dijaspore, finansiranje projekata i sistemsku saradnju.

Preferirana opcija je donošenje Programa, jer pruža instrumente za povezivanje i mobilnost, razvoj mladih istraživača i jačanje međunarodne saradnje.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Pozitivni uticaji mogu biti na istraživačke ustanove kroz jačanje kapaciteta i međunarodna vidljivost, zatim na mlade istraživače kroz sticanje novih znanja, mentorstva, mobilnosti; na privredu kroz transfer tehnologija i inovacija, ali i na društvo kroz podizanje kvaliteta istraživanja i jačanje ekonomije zasnovane na znanju.

Nema direktnih negativnih troškova.

Kada su u pitanju administrativna opterećenja i biznis barijere, implementacija predmetnog dokumenta ne podrazumijeva dodatnu administrativnu opterećenost i ne proizvodi biznis barijere.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Realizacija planiranih aktivnosti u 2025. godini, ne zahtijeva obezbjeđenje dodatnih budžetskih sredstava, već su ista opredijeljena Zakonom o budžetu za 2025. godinu.

Ukupna vrijednost Programa iznosi 1.100.000,00 € za period 2025-2027. Sredstva u iznosu od 520.000,00€ za 2025. godinu odobrena su Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, i to: Org. kod 40701 – Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija, Program 19 040 Razvoj nauke i tehnologije, Potprogram 19 040 001 Naučnoistraživačka djelatnost, Aktivnost 19 040 001 003 Novi programi i konkursi za nauku i istraživanje, 431-9 Ostali transferi institucijama.

Bespovratna sredstva za projekte saradnje sa naučnom dijasporom dodjeljuju se na period do dvije godine. Ne dodjeljuju se jednokratno, već po istraživačkoj godini. Ovo znači da će do kraja 2025. godine biti uplaćena sredstva za prvu istraživačku godinu, dok uplata preostalih sredstava iz Programa prispijeva po završetku izvještajnih perioda (nakon završetka istraživačke godine), i to u IV kvartalu 2026. godine.

Implementacijom Programa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

Implementacija Programa ne predviđa donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze.

Neophodna finansijska sredstva su obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, i biće planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu.

Metodologija podrazumijeva sve troškove koji se mogu pojaviti tokom realizacije istraživanja, a to su:

- Troškovi nabavke opreme

- Troškovi korišćenja opreme na drugoj instituciji prema važećem cjenovniku institucije, ako su neophodni za sprovođenje projekta
- Troškovi potrošnog materijala
- Troškovi istraživačkog osoblja odnose se na novozaposlene koji će raditi na realizaciji projekta, kao i na dopunski rad/honorare zaposlenih
- Troškovi kratkoročnih mobilnosti povezanih sa sprovođenjem projekta
- Troškovi srednjoročnih mobilnosti povezanih sa sprovođenjem projekta
- Troškovi pratećih konsultantskih usluga
- Troškovi diseminacije

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertna podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

Konsultacije su sprovedene kroz radnu grupu Ministarstva i Savjet za naučnoistraživačku djelatnost; inputi dobijeni od univerziteta, istraživačkih instituta ciljanim konsultacijama.

Ključne sugestije su bile u vidu predloga da se obezbijedi ravnomjerna zastupljenost oblasti nauka i veća podrška mladim istraživačima, a koji su uključeni u tekst Programa.

Svjetska banka je dala komentare i preporuke na nacrt Programa u okviru projekta BEST Public sector in Montenegro (Building on Effective Sustainable and Transformational Public Sector), finansiranog od strane Evropske unije.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Da bi se ispunili ciljevi potrebno je osigurati dugoročno i stabilno finansiranje naučnoistraživačke djelatnosti.

Mjere koje će biti preduzete tokom primjene propisa ogledaju se u promotivnim aktivnostima usmjerenim ka naučnoj dijaspori i domaćim ustanovama; transparentnoj proceduri prijave i evaluacije; kontinuiranoj tehničkoj podršci podnosiocima prijava i rukovodiocima projekata; praćenje ravnomjerne zastupljenosti projekata iz svih oblasti nauke; organizacija info-dana za prezentovanje Programa.

Glavni indikatori za mjerenje ispunjenja ciljeva su:

broj prijavljenih i odobrenih projekata u okviru Programa;

broj istraživača i istraživačica iz dijaspore uključenih u projekte;

broj novih mladih istraživača angažovanih kroz projekte;

broj naučnih publikacija, konferencijskih radova i inovacija proisteklih iz Programa.

Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija (direktorat za naučnoistraživačku djelatnost) odgovorno je za monitoring i izvještavanje. Rukovodioci projekata su obavezni da dostavljaju periodične izvještaje o realizaciji.

Datum i mjesto

Podgorica, 02.09.2025. godine

MINISTARKA

Prof. dr Anđela Jakšić Stojanović

Anđela Jakšić Stojanović